

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра української літератури

Кафедральний каталог
вибіркових навчальних дисциплін
ОПШ «Українська мова і література»
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Філологія. Українська мова
та література
другого (магістерського) рівня вищої освіти
на 2024/2025 навчальний рік

Затверджено на засіданні Вченої ради
філологічного факультету 21.02.2024 р., пр. №6

Ужгород 2024

Назва дисципліни	Творча діяльність людини й міжнародна комунікація
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання)	1
Семестр	осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Передумови для вивчення дисципліни	немає передумов вивчення за ОП
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний веб-сайт http://www.uzhnu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти; – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу; – навчально-методичні комплекси дисциплін
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>Після закінчення курсу студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно користуватися системою знань з історії культури та мистецтв; - виокремлювати основні епохи світової та української культури, орієнтуватись у їх загальних особливостях та проблематиці; - розкривати суть та особливості творчої діяльності людини та міжнародної комунікації; - основні тенденції розвитку уявлень про творчу діяльність людини, види цієї діяльності. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користуватися відповідною термінологією; - аналізувати мистецькі твори під кутом зору їх ролі у міжкультурній та міжнародній комунікації; - усвідомлювати об'єктивну цінність того чи іншого мистецького твору як результату акту творчої діяльності людини; - порівнювати і знаходити спільні риси та відмінності в українській та європейській культурних процесах різних епох. <p>Загальні компетентності після закінчення дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. - Здатність бути критичним і самокритичним. - Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. - Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. - Здатність працювати в команді та автономно.

	<ul style="list-style-type: none"> - Здатність спілкуватися іноземною мовою. - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. - Здатність проведення досліджень на належному рівні. - Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. - Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань. - Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень. - Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної галузі: мовознавства, літературознавства, фольклористики, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо; володіння навичками управління інформацією.
<p>Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):</p>	<p>Поняття творчої діяльності. Розвиток уявлень і розумінь про творчу діяльність у європейській та українській культурах. Творча робота письменника. Становлення письменника і творчий процес (на прикладі окремих персоналій). Від письма до книгодрукування: історія книги. Йоганн Гуттенберг та Іван Федоров. Театральне мистецтво як творча діяльність. Театр корифеїв у персоналіях (М.Кропивницький, М.Садовський, І.Тобілевич, М.Заньковецька, П.Саксаганський та інші) Кінематограф як творча діяльність. Міжнародна комунікація у сфері кінематографа. Еволюція поглядів на культуру. Сутність культури, її структура, функції та характерні ознаки. Поняття міжкультурної комунікації. Співвідношення культури та цивілізації. Техніка, культура та природа людини. Історія культури. Духовне та творче життя людини первісної доби. Антична культура. Культура Середньовіччя. Ренесанс. Бароко та Просвітництво. Міжкультурна комунікація у XIX та XX століттях. Сучасна масова культура. Сім чудес світу та їх відображення у світовій і українській літературах</p>

	Тоталітаризм і культура. Культура української діаспори ХХ ст. як приклад міжнародної комунікації. Війна і мистецтво.
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	Теорія і практика літературної творчості
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення	немає передумов вивчення за ОП
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>Знати: основні поняття теорії літератури та теоретичні засади літературознавства; принципи, технології і прийоми створення текстів малих форм (критичних, публіцистичних, художніх).</p> <p>Вміти: здійснювати аналіз, узагальнювати та систематизувати літературний матеріал; оцінювати літературні твори; виявляти самостійність судження, аргументувати власну точку зору.</p> <p>Володіти: теоретичними й практичними навичками для написання необхідного тексту; розумінням засад авторського права та академічної доброчесності.</p>
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	<p>Тема 1. Категорія «літературна творчість» в контексті міжпредметних зв'язків.</p> <p>Тема 2. Художній твір і його особливості.</p> <p>Тема 3. Художня реальність і художня умовність.</p> <p>Тема 4. Історія виникнення і становлення теорії і практики літературної творчості.</p> <p>Тема 5. Психологічні передумови творчості.</p> <p>Тема 6. Робота письменника над твором.</p> <p>Тема 7. Особливості написання рецензії на літературний твір.</p> <p>Тема 8. Особливості написання нарису.</p> <p>Тема 9. Принципи створення есе.</p> <p>Тема 10. Образна своєрідність етюду. Рімейк як сучасний «переспів» відомого твору.</p> <p>Тема 11. Особливості написання малої прози.</p> <p>Тема 12. Особливості написання поетичного твору.</p>
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	Мистецтво Закарпаття в історичному вимірі
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік)навчання	1
Семестр	осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	немає передумов вивчення за ОП
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач: застосовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі; застосовує знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації; планує, організовує, здійснює і репрезентує дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі; цінує різноманіття та мультикультурність світу й керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Тема 1. Розвиток мистецтва на Закарпатті: етапи, віхи, напрями. Тема 2. Розвиток сакральної архітектури на Закарпатті. Тема 3. Розвиток містобудування на Закарпатті. Тема 4. Театральне мистецтво на Закарпатті: від ритуалу до професійного театру. Тема 5. Становлення школи живопису у краї. Тема 6. Скульптурне мистецтво Закарпаття. Тема 7. Естамп та книжкова графіка Закарпаття. Тема 8. Розвиток музики у краї. Тема 9. Історія радіо та телебачення на Закарпатті. Тема 10. Декоративно-ужиткове мистецтво Закарпаття. Тема 11. Фольклор та література Закарпаття. Тема 12. Музеї Закарпаття.
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	Міфологічно-містичний код літератури
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	немає передумов вивчення за ОП
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>1. Монографія: Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с.</p> <p>2. Методичний посібник: Навчально-методичний посібник «Міф і література» (матеріали лекцій). Ужгород: Рік-У, 2020. 50 с.</p> <p>Наукові статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиховська О. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах». <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>: Серія: Філологія., 2022. Вип. 1 (47). С. 107-113. 2. Тиховська О., Бура І. Мотив подорожі в часі в повісті Докії Гуменної «Небесний змій» та в новелі Михайла Трайсти «Людина з того світу». <i>Актуальні питання гуманітарних наук: міжсвізівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка</i>. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип.53. Том II. С.209-217. 3. Тиховська О. Образи та мотиви повісті М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та оповідання М. Рошка «Кривавий місяць над Минчелом» у світлі європейської міфології. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ, 2022, Спецвипуск. № 5. С. 138–147. 4. Тиховська О. Міфологічні образи та мотиви балади Петра Скунця «Трепета» та поеми Володимира Самійленка «Спритний ченчик». <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>: Серія: Філологія, 2022. Вип. 2 (48). С. 91-97. 5. Тиховська О. Образ мавки в українській міфології та повісті Докії Гуменної «Небесний змій». <i>Філологічний дискурс. Збірник наукових праць</i>. Хмельницький, 2019. № 9. С. 168–179. 6. Тиховська О. Архетипна образність балад Тараса Шевченка. <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>.

	<p>Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Ужгород, 2014. Випуск 1 (31). С. 239-244.</p> <p>7. Тиховська О., Бура І. Міфологізм роману Доріс Лессінг «Ущелина». <i>Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства</i>. Ужгород, 2015. Вип. 20. С.136-140.</p> <p>8. Tykhovska O. Psychological Basis of the Image of a Dead Lover in Mythology of Transcarpatia and P. Kulish's Story «About, Why the Peshevtsov Pond Was Dried up in the Town of Voronezh». <i>Філологічні трактати</i>. Сумський державний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна 2020. Том 12. №1. С. 117–125.</p> <p>9. Тиховська О. Художня інтерпретація біблійних мотивів у ліриці Дмитра Кременя. <i>Екзиль. Науково-мистецький часопис</i>. Ужгород: "Гражда", 2018. №9 (серпень). С.46-48.</p> <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • типи міфів та їх основні характеристики; • архетипічні та мандрівні сюжети міфів та їх проєкцію в літературних творах; • категорії та зміст поняття «міфопоетика»; • семантику міфологічних та символічних образів у поетичних та прозових творах; • специфіку вияву ініціального міфу в літературних творах; • зв'язок жанру фантастики з космогонічними, антропогенічними та есхатологічними міфами; • вплив апокрифічних (старозавітніх) міфів та легенд на художню літературу. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати міфопоетичний аналіз художнього твору, • розрізняти групи міфів за змістом, • виділяти архетипічні основи міфологічного світогляду в художніх творах, • виокремлювати міфологічне підґрунтя літературних творів, • окреслювати міфологічні мотиви літературних творів та їх художню інтерпретацію письменником, • аналізувати образи-символи, етноархетипи, вплетені в канву літературного твору.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	<p>Тема 1. Зв'язок міфу і літератури.</p> <p>Тема 2. Художнє переосмислення космогонічних міфів у романі Доріс Лессінг «Шикаста» та у повісті Олександра Дерманського «Царство Яблукарство».</p> <p>Тема 3. Художня інтерпретація антропогенічних та антропологічних міфів у романі Д. Лессінг «Ущелина» та в</p>

	<p>поезії Д. Креміня («Літанія до міфа. Сотворення Адама» та «Притча про гріхопадіння»).</p> <p>Тема 4. Художня інтерпретація демонологічних легенд про мертвого коханого та перелесника у творах П. Куліша (повість «Огнений змій», оповідання «О том, от чего в местечке Воронеже высох Пешевцов став»).</p> <p>Тема 5. Міфологічні образи та мотиви в повістях М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та «Незнайомка у фіалковій сукні». Специфіка образу вовкулаки.</p> <p>Тема 6. Міфологічне підґрунтя мотиву подорожі у часі в оповіданні М. Трайсти «Людина з того світу».</p> <p>Тема 7. Художня інтерпретація есхатологічних міфів та демонологічних легенд у романах Марини та Сергія Дяченків «Відьомська доба» та «Ритуал».</p> <p>Тема 8. Переосмислення міфологічних оповідей про самогубців та вовкулак у романі Михайла Рошка (роман «Ревнощі з того світу», оповідання «Кривавий місяць над Минчелом»).</p> <p>Тема 9. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах».</p> <p>Тема 10. Міфологічні образи та мотиви балади Петра Скунця «Трепета» та поеми Володимира Самійленка «Спритний ченчик».</p> <p>Тема 11. Художня інтерпретація міфологічних образів у «Казці старого мельника» Сергія Ухачевського.</p> <p>Тема 12. Образ козака-характерника в романах українських письменників («Зброя вогню», «В тіні янгола смерті» Тараса Завітайла та «Характерник» Василя Шкляра).</p>
<p>Форма семестрового контролю</p>	<p>Залік</p>

Назва дисципліни	Мала проза другої половини XIX століття як дзеркало доби
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання)	1
Семестр	осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Передумови для вивчення дисципліни	Теорія літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний веб-сайт http://www.uzhnu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти; – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу; – навчально-методичні комплекси дисциплін
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>Після закінчення курсу студент повинен знати і вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно користуватися системою знань з історії української літератури другої половини XIX ст.; - виокремлювати основні напрями української літератури другої половини XIX ст., орієнтуватись у її загальній проблематиці; - розкривати суть та особливості реалізму як основного літературного напрямку цього періоду; - користуватися літературно-критичною термінологією; - аналізувати художні твори під кутом зору сучасної методології та літературознавчих досліджень; - усвідомлювати об'єктивну цінність того чи іншого українського письменника для сучасного читача; - порівнювати і знаходити спільні риси та відмінності в українській та європейській малій прозі другої половини XIX ст. <p>Загальні компетентності після закінчення дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. - Здатність бути критичним і самокритичним. - Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. - Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. - Здатність працювати в команді та автономно. - Здатність спілкуватися іноземною мовою. - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

	<ul style="list-style-type: none"> - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. - Здатність проведення досліджень на належному рівні. - Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. <p>2) Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.</p> <p>3) Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>4) Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної галузі: мовознавства, літературознавства, фольклористики, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо; володіння навичками управління інформацією.</p>
<p>Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):</p>	<p>Історичні умови та основні тенденції розвитку української малої прози другої половини XIX ст.</p> <p>Українська проза 40-60-х років XIX ст. Романтизм і реалізм. Журнал «Основа». Етнографічно-побутова школа. Домінанта жанру оповідання, його різновиди (оповідання-ідилія, оповідання-балада, соціально-побутове оповідання, історичне оповідання, психологічно-побутове оповідання). Марко Вовчок. Життєвий і творчий шлях. Світогляд письменниці. «Народні оповідання» – новаторське явище в українській прозі.</p> <p>Анатолій Свидницький. Життєвий і творчий шлях. Тематичне та жанрове багатство малої прози письменника.</p> <p>Ідейно-художня своєрідність малої прози Олекси Стороженка. Ознаки готичної прози в оповіданнях письменника. Майстерність композиційної побудови, органічність поєднання фольклорної та літературної поетики, інтонаційна виразність, увага до етнографічних деталей.</p> <p>Життєвий і творчий шлях Юрія Федьковича. Новаторство малої прози митця. Романтичний характер оповідань, мальовничість гуцульського побуту в них.</p> <p>Умови розвитку та характерні особливості української малої прози 70-90-х рр. XIX ст. Утвердження психологізму в літературі. Розширення тематичних меж. Принципово нова характерологія. Модернізація засобів композиційної побудови та психологічного аналізу, що є спільною тенденцією європейської прози XIX ст.</p> <p>І.Нечуй-Левицький як автор різножанрової малої прози. Тематична багатість прозового доробку, широка обсервація життя, багатобарвність людських характерів у творах. Наративні різновиди.</p>

	<p>Життєвий і творчий шлях Панаса Мирного. Психологізм малої прози митця. Творча еволюція письменника.</p> <p>Громадська діяльність О.Кониського. Домінування суспільної проблематики в оповіданнях письменника.</p> <p>Спрямування ранніх творів і нарисів у річище етнографічно-побутової школи. Звернення до життя української інтелігенції в оповіданнях «Пропаші люди», «Перед світом».</p> <p>Творчість Олени Пчілки та Ганни Барвінок. Новаторство тематики, об'єктивно-розповідна манера у новелістиці Олени Пчілки. Ідеї фемінізму та пошуки смислу буття в колі національної інтелігенції у творах «Товаришки», «Світло добра і любові». Поетика сатиричних оповідань «Артишоки» і «Біла кицька». Приналежність Ганни Барвінок до побутово-етнографічної школи. Зосередженість письменниці на психологічних проблемах. Відтворення всебічних жіночих характерів, їх сила, енергія та шляхетність в оповіданнях «Королівщина», «Молодича боротьба», що позначилось й на специфіці тематики: змалювання приватного життя селян, родинних взаємин, концентрація уваги на «історіях душі та серця».</p> <p>Творчість Н.Кобринської, її громадська діяльність. Пошуки письменницею власного художнього стилю, тяжіння до образності символістсько-неоромантичного плану. Феміністична проблематика у творчості Н.Кобринської.</p> <p>Творчість М.Павлика.</p> <p>Ідейно-художня своєрідність новелістики Дмитра Марковича. Проблематика та художня своєрідність збірки «По степах та хуторах». Образ степу у творах письменника.</p> <p>Життєвий і творчий шлях Б.Грінченка. Ідеї демократизму, гуманізму в прозі письменника.</p>
<p>Форма семестрового контролю</p>	<p>Залік</p>